

Opole, dn. 11.05.2016

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Marzeny Olszewskiej - Karaban na temat „Ocena propriocepcji i sposobu kontroli postawy u pacjentów z zespołem bólowym dolnego odcinka kręgosłupa”

Przedstawiona rozprawa stanowi oryginalną próbę oceny zróżnicowania wskaźnika kontroli proprioceptywnej u chorych z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego.

W przedstawionej do recenzji rozprawie podniesiono problematykę z zakresu fizjoprofilaktyki i fizjoterapii, mogących mieć zastosowanie u osób narażonych na przeciążenia odcinka lędźwiowego kręgosłupa, u których występuje wysokie ryzyko zaburzeń czynności układu mięśniowo-powięziowego, w tym ograniczenia zakresów ruchów i zaburzenia napięcia mięśni.

Przeprowadzone w pracy badania dotyczące szczegółowego określenia zróżnicowania wskaźnika kontroli proprioceptywnej u chorych z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego w pełni zasługują na szersze opracowanie, tym bardziej, że brak dotychczas obowiązujących standardów dotyczących zwiększania kontroli nerwowo-mięśniowej zarówno w programach fizjoprofilaktyki u osób narażonych na przeciążenia jak i w późniejszej kompleksowej fizjoterapii chorych z bólami odcinka lędźwiowego kręgosłupa.

Brak także w dotychczasowym piśmiennictwie szerszych i wiarygodnych opracowań dotyczących nie tylko możliwości kompleksowego zastosowania treningu proprioceptywnego w profilaktyce bólów kręgosłupa, ale przede wszystkim szerszej próby wyjaśnienia mechanizmów działania i czynników wpływających na zmiany w kontroli motorycznej chorych z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego. Badania podjęte przez autorkę są celowe i stanowią także niewątpliwą wkład w kliniczną ocenę stosowanej przez fizjoterapeutów metody McKenziego, poprzez wykazanie istotnego zmniejszenia kontroli proprioceptywnej wywołanej przeciążeniem tkanek miękkich.

Praca stanowi więc nie tylko wartość poznawczą w prawidłowo zaprojektowanym i ustalonym procesie badań, ale także pewną wartość prognostyczną, dotyczącą możliwości zastosowania alternatywnych strategii regulacji postawy ciała w fizjoprofilaktyce bólów kręgosłupa.

Tekst przedstawionej rozprawy doktorskiej zawarty jest w 11 rozdziałach zawierających: wstęp, cel pracy, materiał i metody badań, wyniki, dyskusję i wnioski. Rozprawa zawiera także streszczenie, spis rycin i tabel, wykaz piśmiennictwa, kartę badań i kwestionariusze oceny umieszczone w załącznikach pracy oraz wykaz skrótów użytych w pracy.

W rozdziale pierwszym autorka przedstawiła w sposób przystępny dotychczasową wiedzę w zakresie zaburzeń poziomu kontroli nerwowo-mięśniowej, związanej z przeciążeniami okolicy lędźwiowo-krzyżowej kręgosłupa. W sposób szczegółowy omówiła system kontroli postawy oraz zespół bólów dolnego odcinka kręgosłupa. Autorka omówiła istotność klasyfikacji chorób z nieswoistym bólem kręgosłupa oraz szczegółowo opisała klasyfikację chorób metodą McKenziego z założeniami oraz oceną wiarygodności.

W rozdziale drugim autorka opisała celowość podjętych badań, zawierała też cele szczegółowe dotyczące określenia sposobu kontroli postawy oraz zróżnicowania wskaźnika kontroli propriocetywnej ze względu na płęć, natężenie bólu, poziom niesprawności i aktywności fizycznej.

Rozdział trzeci zawiera charakterystykę grupy badawczej i kontrolnej, kryteria włączenia do badań i wykluczenia z uczestnictwa w badaniach, narzędzia badawcze oraz metody, którymi się posłużono do obliczeń statystycznych. W rozdziale tym autorka szczegółowo opisała też metody pomiarowe, w tym algorytm Analitycznego Systemu Postawy jak i metodologię oceny kontroli propriocetywnej i sposobu kontroli postawy.

Wyniki badań autorka przedstawiła w rozdziale czwartym. Zawarła w nim wyniki oceny poziomu wskaźnika kontroli proprioceptywnej w grupie osób zdrowych i chorych, a także poddała szczegółowej analizie poziom wskaźnika kontroli proprioceptywnej ze względu na płeć, natężenie bólu, poziom niesprawności i aktywności fizycznej oraz oceniła zależność wzrokową.

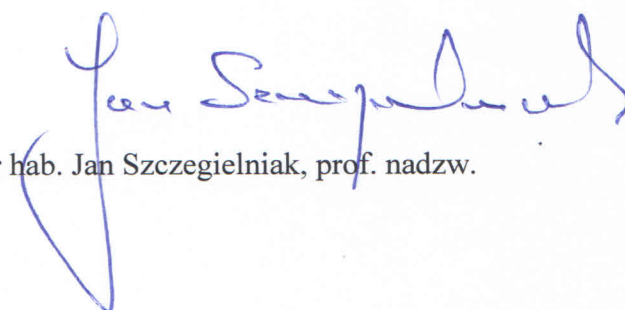
W rozdziale piątym autorka dokładnie omówiła wyniki badań własnych i porównała je z wynikami innych autorów. Autorka w rozdziale tym wnikliwie przedstawiła przyczyny wyboru tematu wykazując dotychczasowe zróżnicowanie wyników doniesień naukowych dotyczących oceny stanu równowagi u chorych z zespołem bólowym odcinka lędźwiowego kręgosłupa. Autorka uzasadniła na przykładzie odpowiednio dobranego piśmiennictwa celowość i zasadność przeprowadzonych badań, a w następstwie ich przeprowadzenia wykazała pogorszenie kontroli proprioceptywnej u chorych z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego.

Przeprowadzone badania i prawidłowo dobrane metody analizy statystycznej pozwoliły autorce na wyciągnięcie wniosków, w których stwierdziła, że kobiety charakteryzują się istotnie lepszą kontrolą proprioceptywną oraz, że występowanie zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa ma istotny wpływ na wykorzystanie wzroku w kontroli postawy.

Rozprawę doktorską mgr Marzeny Olszewskiej - Karaban na temat „Ocena propriocepcji i sposobu kontroli postawy u pacjentów z zespołem bólowym dolnego odcinka kręgosłupa” cenię wysoko. Założenia i cel badań zostały uzasadnione i właściwie sformułowane, a przeprowadzone badania pozwoliły na wyciągnięcie prawidłowych i wiążących wniosków. Zastosowanie analiz porównawczych licznych wskaźników pozwoliło na obiektywną ocenę wyników. Autorka prawidłowo dobrała i wykorzystała materiał źródłowy, bez zarzutu jest też formalny układ pracy oraz zastosowane metody statystyczne.

Na podkreślenie zasługuje wartość praktyczna przeprowadzonych badań i możliwość profilaktycznego zastosowania systemu oceny kontroli postawy jako narzędzia postępowania u osób narażonych na przeciążenia odcinka lędźwiowego kręgosłupa. Praca dotyczy bowiem nie tylko głębokiej analizy poziomu wskaźnika kontroli propriocepcji, ale także możliwości wpływu na zmniejszenie dolegliwości bólowych u osób z wysokim ryzykiem zaburzeń napięć układu mięśniowo-powięziowego, u których w kompleksowej fizjoterapii można wykorzystać elementy regulacji postawy ciała. Na podkreślenie zasługuje warsztat badawczy i dociekliwość naukowa autorki umożliwiająca szczegółową ocenę poziomu zróżnicowania kontroli proprioceptywnej.

Przedstawiona rozprawa spełnia warunki pracy doktorskiej wnosząc elementy nowatorskie, a nieliczne błędy edytorskie oraz nieaktualność niektórych pozycji piśmiennictwa w żaden sposób nie obniżają wartości merytorycznej pracy. Należy podkreślić, że zarówno warsztat doktorantki przedstawiony w rozprawie, aktualność problemu jak i prawidłowy dobór narzędzi pozwalających na jego rozwiązanie pozwala na złożenie wniosku do Wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie mgr Marzeny Olszewskiej - Karaban do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Jan Szczepielniak, prof. nadzw.